

Tematinių darbo grupių ataskaitų santrauka

Turinys

Įvadas	4
Bendrieji bruožai	4
<i>Apibrėžimas</i>	4
<i>Įnašas į projekto metodologiją</i>	4
<i>Projekto „Kūrybinis augimas“ TDG</i>	5
Darbiniai mechanizmai	5
<i>Veiklos</i>	5
Susitikimai	5
Temos analizė	5
Gerosios praktikos atranka ir pasikeitimas ja	5
Tarpregioninių tinklų sukūrimas	6
Rekomendacijų EB pateikimas	6
<i>Dalyviai</i>	6
Rekomendacijos	6
<i>Darbo grupė „Galimybės gauti finansavimą“</i>	6
<i>Tematinė darbo grupė „Švietimas, moksliniai tyrimai ir pramonė“</i>	8
<i>Rekomendacijos „inkubatoriams“</i>	10
<i>Rekomendacijos „tinklams“</i>	11
Geroji praktika	13
Geriausia praktika, geroji praktika, pagrindinė praktika ir pavieniai sėkmės atvejai	13
Išvada	20
Nuorodos	21

Įvadas

Ši ataskaita pateikia Europos projekto „Kūrybinis projektas“ keturių tematinių darbo grupių pasiektų rezultatų santrauką. Tematinės darbo grupės dirbo šiose srityse: (1) galimybės gauti finansavimą, (2) švietimas, moksliniai tyrimai ir pramonė, (3) inkubatoriai ir (4) tinklai. Pilnas tematinių darbo grupių ataskaitas galite rasti projekto internetinėje svetainėje (www.creative-growth.eu).

Pirmiausia apžvelgsime tematinių darbo grupių bendruosius bruožus, toliau aprašysime darbinis mechanizmus, o pabaigoje pateiksime rekomendacijas naujoms politikos iniciatyvoms bei atrinktų gerųjų praktikų apžvalgą.

Bendrieji bruožai

Apibrėžimas

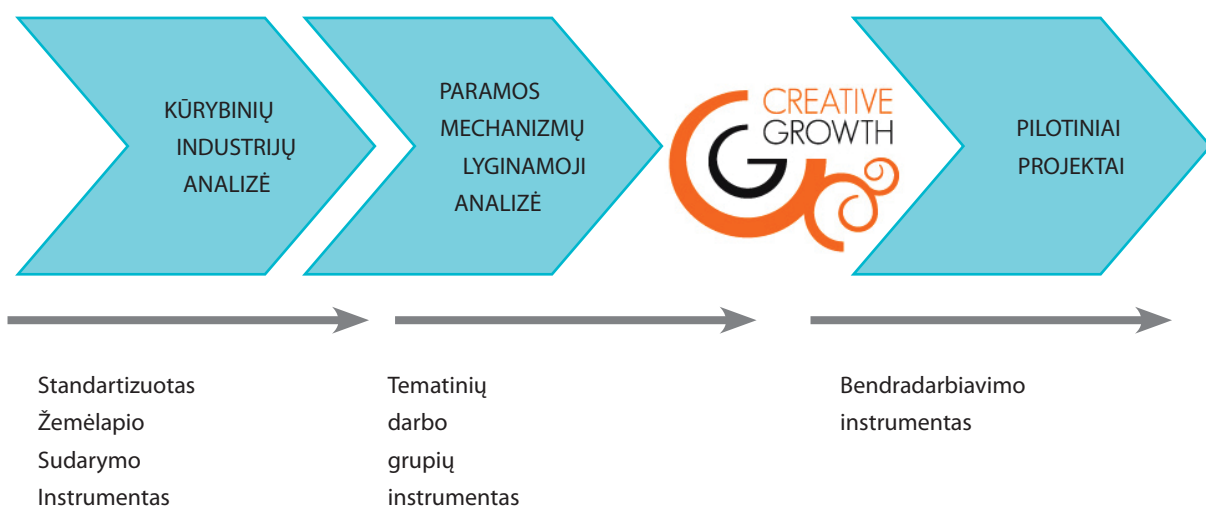
Tematinės darbo grupės (toliau – TDG) yra darbiniai įrankiai, kurių pagalba bendrai apžvelgiama specifinė tema, palengvinamas informacijos keitimasis tarp regioninių ekspertų, identifikuojami, atrenkami ir perduodami įvairių regionų gerosios praktikos pavyzdžiai įmonių ir jų paramos mechanizmų srityje.

Įnašas į projekto metodologiją

Tematinės darbo grupės yra pagrindinis projekto „Kūrybinis augimas“ metodologijos elementas, nes jos atlieka pagrindinį vaidmenį įgyvendinant projekto veiklas, skirtas kūrybinių industrijų regionuose bei ES įgyiu paramos mechanizmų stiprinimui.

Tematinėms darbo grupėms yra būdingi žemiau pateikiami bruožai ir tikslai:

- Atlikti kūrybinių industrijų verslo paramos mechanizmų palyginamąją analizę (trečia projekto komponentė);
- Sukurti tarpregioninį bendradarbiavimą;
- Identifikuoti, atrinkti ir perkelti gerąją praktiką įmonių paramos srityje;
- Prisidėti prie pilotinių projektų apibrėžimo (ketvirta projekto komponentė);
- Pateikti regionams ir Europos Bendrijai (EB) rekomendacijas ateities iniciatyvoms, kurių tikslas yra skatinti kūrybines industrijas.

Projekto „Kūrybinis augimas“ TDG

2009 m. projekto „Kūrybinis augimas“ partneriai įsteigė keletą darbo grupių, kurių tikslas buvo ištirti verslo paramos mechanizmus kūrybinėms industrijoms. Remiantis bendra diskusija apie pagrindinius verslo sėkmę įtakančius apsektus šiame sektoriuje, buvo sukurtos šios keturios darbo grupės:

- „Galimybės gauti finansavimą“, kuriai vadovavo CEEI Asturias (Ispanija);
- „Švietimas, moksliniai tyrimai ir pramonė“, kuriai vadovavo Aster (Italija);
- „Inkubatoriai“, kuriai vadovavo Spinderihallerne (Danija);
- „Tinklai“, kuriai vadovavo Edinburgo Napier universitetas (Jungtinė Karalystė).

Darbiniai mechanizmai

Veiklos

TDG būdingos penkių tipų veiklos:

- Susitikimai;
- Temos analizė;
- Gerosios praktikos atranka ir pasikeitimas ja;
- Tarpregioninių tinklų sukūrimas;
- Rekomendacijų pateikimas.

Susitikimai

Visos keturios darbo grupės susitiko tris kartus laikotarpyje nuo 2009 m. gruodžio mėn. iki 2010 m. birželio. Darbas vyko paralelinėse sesijose šiose vietose:

- 2009 m. gruodžio mėn. 2 – 3 d. Briuselyje;
- 2010 m. kovo mėn. 9 d. Oviedo;
- 2010 m. birželio mėn. 22 – 23 d. Vejle.

Temos analizė

TDG nariai specifinės temos analizei naudojo įvairius metodus:

- SSGG analizę, į kurią buvo įtraukti daugelio proceso dalyvių požiūriai (tematinės darbo grupės „Švietimas, moksliniai tyrimai ir pramonė“ atliktą analizę galite rasti šios grupės ataskaitoje);
- Apklausą, kuri buvo skirta regionų vietos dalyviams tam, kad regionų politika būtų ištirta ir geroji praktika identifikuota (internetinės apklausos rezultatus galite rasti TDG „Galimybės gauti finansavimą“ ataskaitoje);
- Verslo galimybių atvejų analizę (realių verslo galimybių atvejų analizę, kuri parodo verslo poreikius ir galimus sprendimus finansavimo klausimais, galite rasti TDG „Galimybės gauti finansavimą“ ataskaitoje).

Gerosios praktikos atranka ir pasikeitimas ja

Geroji praktika buvo:

- atrinkta projekto partnerių, atsižvelgiant į pasirinktus kriterijus;
- išanalizuota pagal standartizuotą klausimyną palyginamosios analizės metodu;
- pristatyta partneriams TDG susitikimuose.

Iš viso buvo atrinkti 52 gerosios praktikos pavyzdžiai. Trumpa jų apžvalga yra pateikiama 5 skyriuje.

Tarpreigioninių tinklų sukūrimas

Tematinių grupių pagalba buvo keičiamasi geraja praktika tarp dalyvių, kurie įgyvendino gerosios praktikos pavyzdžius.

Rekomendacijų EB pateikimas

Tematinės darbo grupės, remdamosi sėkmės istorijų analize, parengė EB rekomendacijas tolimesnei kūrybinių industrijų plėtrai.

Dalyviai

Kiekvieną tematinę darbo grupę sudarė šie dalyviai: TDG koordinatorius, kuris buvo paskirtas partnerio organizacijos, atsakingos už tam tikrą TDG, ir TDG nariai iš partnerių organizacijų. Jie pastoviai dalyvavo grupės veikloje.

TDG nariai buvo ekspertai, kuriuos paskyrė partnerių organizacijos: kūrybinių industrijų verslininkai, kūrybinio subsektoriaus (pvz.: dizaino) ekspertai, verslo paramos konsultantai, ekspertai TDG temomis (finansų, tinklų ir t.t.), politikai ir t.t.

Visi projekto dalyvių regionai buvo atstovaujami bent vienoje iš tematinių darbo grupių. Iš viso 45 skirtingi asmenys dalyvavo bent viename iš TDG darbinių susitikimų.

Be to, prie TDG dalyvių pagrindinės veiklos prisidėjo ir kiti ekspertai iš jų tinklų (pvz.: ekspertai buvo reikalingi labai specifinei ekspertizei, grįžtamajam ryšiui apie TDG rezultatus gauti, gerosios praktikos klausimynui užpildyti ir t.t.).

Dalyvių heterogeniškumas profesinėje srityje ir geografinėje plotmėje buvo ypatingai naudingas tyrinėjant temas iš įvairių požiūrių, praturtinant debatus ir keičiantis patirtimi.

Rekomendacijos

Darbo grupė „Galimybės gauti finansavimą“

Tematinė darbo grupė „Galimybės gauti finansavimą“ buvo sudaryta norint dalintis informacija ir keistis patirtimi apie kūrybinių industrijų finansavimo galimybes jų pradžios, augimo ir įsitvirtinimo fazėse.

1. Apibrėžimai

TDG „Galimybės gauti finansavimą“ išanalizavo prieinamus ar rekomenduojamus privačius ir viešus finansavimo šaltinius kūrybinėms industrijoms, konsultacines paslaugas verslui, kurios yra būtinos padėti verslui gauti finansavimą, ir parengė politikos gaires, kurias reikia įgyvendinti šioje srityje regioniniu ir ES lygiais.

Dvi potemės buvo įvardintos apibrėžiant temos ribas:

Pirma potemė. Finansavimo poreikis: TDG atliko kūrybinio sektoriaus verslininkų ir įmonių poreikių analizę.

Antra potemė. Finansavimo pasiūla: TDG atliko finansinės sistemos ir investorių pasiūlos analizę.

2. Tikslai

TDG tikslas – atlikti visa apimantį darbą, kuris apimtų analizę tiek bendrų finansavimo šaltinių projekto dalyvių ir kituose Europos regionuose, tiek specifinių finansavimo šaltinių kūrybiniame sektoriuje visose verslo stadijose, t.y. nuo verslo pradžios iki augimo ir įsitvirtinimo etapų.

TDG išanalizavo kūrybinio sektoriaus finansų poreikio ir pasiūlos dabartinę situaciją tam, kad atsakytų į šiuos klausimus:

- Kaip verslo konsultavimo procesas prisideda prie finansavimo gavimo?
- Kokio brandumo projektas gali kreiptis dėl išorinio finansavimo?
- Kaip apibrėžti verslo projekto finansinius poreikius?
- Ar yra kokie kūrybinio sektoriaus finansavimo ypatumai? Specifinių poreikių analizė;
- Kaip atitikti poreikius ne tik trumpalaikėms investicijoms, bet ir ilgalaikėms?
- Kokia institucijų rolė ieškant finansavimo?
- Koks finansavimas pageidautinas pradinėje stadijoje: tikro kreditas, subsidija...?
- Koks finansavimas tinkamiausias augimo ir įsitvirtinimo procese: garantijos, rizikos kapitalas, verslo angelai...?

3. Rekomendacijos

Tinkamos politikos dėka galima pagerinti dvi pagrindines sritis: 1) finansavimo paklausos kokybę ir 2) finansavimo kūrybinėms industrijoms pasiūlą.

1) Kūrybinių industrijų finansavimo paklausos kokybės gerinimas

- *Parama rengiant verslo planą.* Vienas iš pagrindinių sunkumų, su kuriuo susiduria kūrybinės industrijos, norinčios gauti finansavimą, yra pasirengimas verslui. Daugumoje atvejų kūrybinės industrijos neturi įtikinamo verslo plano, o kaip žinia, šis dokumentas suteikia investitoriams ir finansavimo sistemai pagrindinę informaciją apie būsimos įmonės galimybes. Kūrybinio sektoriaus verslininkams reikia mokymų ir paramos ne tik išvystant verslo planą, tačiau ir po įmonės įkūrimo konsultavimas yra reikalingas įmonės išlikimui bei augimui.
- *Verslo paramos paslaugos vaidina pagrindinį vaidmenį didinant kūrybinių industrijų galimybes gauti finansavimą.* Verslo paramos paslaugos turėtų vaidinti pirminį vaidmenį galimybių gauti finansavimą procese. Tai reiškia, kad verslo paramos paslaugos turi būti gerai išvystytos: jos turi optimizuoti esamus resursus ir suteikti tinkamas paslaugas viso verslo proceso metu, kad sukurtas verslas įgyvendintų galimybes ir darniai vystytųsi.
- *Papildomų instrumentų sukūrimas tarpininkams viso kūrybinių industrijų vystymo proceso metu.* Tarpininkai turėtų būti pagrindinė jungtis tarp kūrybinių industrijų ir privačių investitorių/ finansavimo sistemos ir turėtų: 1) sukurti bendradarbiavimą tiek su finansavimo sistema, tiek su privačiais investoriais; 2) supažindinti ir šviesti investitorius apie kitokį požiūrį, kuris reikalingas, dirbant su kūrybinėmis industrijomis; 3) organizuoti specifinius susitikimus tarp verslininkų ir investitorių. Paramos instrumentų, tokių kaip tiesioginės pagalbos ir vadybos mokymų kūrybinio sektoriaus verslininkams, vystymas pagerintų kūrybinio sektoriaus verslininkų pasirengimo įgyvendinti verslą (technologijos, vadybos, marketingo ir pan.) lygį.
- *Tarpinių institucijų paslaugų kokybės gerinimas.* Tarpininkai turėtų būti aukštos kvalifikacijos ir gerai išmanyti kūrybinių industrijų poreikius, tinklus, paramos programas ir finansavimo galimybes, kad galėtų teikti joms tinkamą pagalbą, mokyti jas bei suteikti žinias apie verslo išlaidų ir plėtrą.

2) Finansavimo kūrybinėms industrijoms pasiūla

Aktualiausias klausimas privatiems investuotojams ir finansavimo sistemai, investuojant tiek apskritai į verslą, tiek į kūrybines industrijas, yra rizikos sumažinimas, kuris užtikrina investuotų pinigų grąžą ir investicijų pelną. Dėl šios priežasties, visų tipų garantijos ir finansinei rizikai sumažinti skirti veiksmai yra būtini.

- *Valdžios veiksmai strateginiu lygiu*

Siūloma įgyvendinti šiuos politinius veiksmus:

- Skatinti kultūrą ir kūrybiškumą ES lygiu, sukuriant tinkamą aplinką, kurioje kūrybinis ir kultūros sektorius atrodytų patrauklus investitoriams.

- Priimti atitinkamas regionines strategijas, orientuotas į gyno kūrybinio sektoriaus verslo specializaciją, taip didinant regiono patrauklumą.
- Įtraukti nematerialųjį turtą į investicijų koncepciją, kaip tai buvo padaryta technologijomis paremtų įmonių atveju.
- Priimti pakeitimus teisių apsaugos sistemose, analizuojant pramonės barjerus: autorines teises, patentus ir pan.
- Imtis veiksmų, orientuotų į investicijų patrauklumo kūrybinių industrijų investitoriams didinimą, pvz. mokesčių lengvatos investitoriams.
- Parengti gaires ir steigti fondus ES lygiu, kurie teiktų pagalbą regioniniu ir vietos lygiu.
- Skatinti ekspertų tinklą, kurie sugebėtų įvertinti techninę riziką ir rinkos įtaką, kūrimą.
- Skatinti kūrybinių industrijų grupių kūrimąsi ES lygiu, prekės ženklo kūrimą, lobizmą, ir t.t.
- Pritaikyti egzistuojančius finansinius šaltinius kūrybinėms industrijoms: pvz. fondai, skirti aukštųjų technologijų inovacijoms, galėtų būti orientuoti į kūrybines industrijas.
- *Finansavimo šaltiniai*

Rekomenduojama kūrybinių industrijų finansavimo sistemą gerinti šiomis priemonėmis:

- Papildyti ES ir nacionalinius fondus naujais fondais ir juos paskirstyti tarp regionų.
- Mažinti biurokratiją, didinti kūrybinių industrijų biudžetą ir skaidrumą.
- Naudoti sistemas, kurios teiktų garantijas mažinant ir padengiant investicijų riziką per jau egzistuojančių abipusių garantijų organizacijų (angl. Mutual Guarantee Societies) veiklą specializavimą ir diversifikavimą arba naujų organizacijų steigimą nacionaliniu lygiu šalyse, kuriose jos dar neegzistuoja.
- Gerinti verslo angelų tinklą, kurie teiktų kūrybinėms industrijoms finansinę, komercinę ir žmogiškųjų išteklių pagalbą, veiklą.
- Didinti kūrybinių industrijų galimybes gauti kreditus, nes jų suteikimas yra labai svarbus kūrybinio sektoriaus tikro įmonių išlikimui, sprendžiant dažniausiai joms būdingas apyvartinių lėšų trūkumo problemas.

Priemonių, palengvinančių galimybę gauti finansavimą, įgyvendinimui politika turi siekti sukurti naujus kūrybinio sektoriaus finansavimo šaltinius arba pritaikyti egzistuojančius bei įsteigti specialius fondus, orientuotus tik į kūrybinį sektorių. Todėl yra būtina:

- įsteigti naujus finansavimo šaltinius, skirtus kūrybinėms industrijoms bei kūrybinio sektoriaus verslininkams, kurie padengtų investicijas ir suteiktų garantijas.
- pritaikyti egzistuojančius finansavimo šaltinius kūrybiniam sektoriui: paskolas, rizikos kapitalą, tikro kreditus, privačius investitorius, garantijas ir kreditus. Mikro kreditai ir rizikos kapitalas yra bendri verslo finansavimo šaltiniai regionuose. Verslo angelai yra tinkamesnė alternatyva kūrybinio sektoriaus verslininkui.

Tematinė darbo grupė „Švietimas, moksliniai tyrimai ir pramonė“

Tematinės darbo grupės „Švietimas, moksliniai tyrimai ir pramonė“ tikslas buvo tyrinėti ir keistis metodais bei patirtimi apie bendradarbiavimo tarp mokslo ir švietimo įstaigų bei kūrybinio sektoriaus įmonių sukūrimą.

1. Apibrėžimai

Bendradarbiavimo skatinimas tarp švietimo, mokslinių tyrimų ir pramonės yra susijęs su žinių mainais tarp šių sektorių, kurie yra būtini inovacijų ir tuo pačiu ekonomikos plėtrai.

Tam, kad galėtume suprasti, kaip vystyti žinių keitimąsi tarp šių sektorių, būtina atsakyti į šiuos klausimus:

- *Kokia žinių forma?* Yra trys pagrindinės žinių formos: (1) **kodifikuotos žinios** (išreikštos kodifikuota kalba, pvz.: mokslinės publikacijos ar patentai), (2) **žmonių įsisavintos žinios per švietimą ar patirtį** (darbuotojų mainai ar studentų stažuotės), (3) **žinios, įtvirtintos artefaktuose** (technologijos produktai, programinė įranga, kūrybiniai produktai).
- *Kokius dalyvius įtraukti?* Trys pagrindinės organizacijų grupės dalyvauja šiame procese: **įmonės** (jos skiriasi dydžiu, subsektoriumi ir t.t.), **tyrimų ir švietimo institucijos bei politikai** (tame tarpe institucijos ir tarpininkai). Kūrybinio sektoriaus produktų vartotojai yra papildoma suinteresuota grupė.
- *Kokios galimos sąveikos?* Yra daug galimų sąveikos būdų tarp proceso dalyvių (darbuotojų mainai, įmonės sukūrimas, paslaugų centrai ir t.t.). Svarbu pažymėti, kad remiantis moderniu inovacijų požiūriu, sąveika atneša naudą visiems proceso dalyviams per interaktyvų mokymo procesą.
- *Kokia nauda?* Tyrimų ir švietimo organizacijos, bendradarbiaudamos su pramone, gali gauti naudos, tokios kaip papildomos pajamos, prestižas, vadybos įgūdžių pagerinimas, techninių įgūdžių įgijimas ir geresnis pramonės poreikių suvokimas. Pramonei naudingas toks bendradarbiavimas dėl aukštesnių pajamų, prestižo, naujų rinkos produktų ir pagerintų paslaugų, naujų distribucijos kanalų, geresnio išsilavinimo. Politikai gali džiaugtis nauda vietos plėtrai, t.y. gerovės kūrimu ir užimtumo didinimu.

Ši tematinė darbo grupė buvo įsteigta šiais tikslais:

- Parengti politikos rekomendacijas bendradarbiavimui tarp švietimo, tyrimų ir pramonės vystyti, kuris prisidėtų prie kūrybinių industrijų plėtros ir kūrybinių kompetencijų sklaidos.
- Atrinkti projekto „Kūrybinis augimas“ partnerių regionų atvejus analizei ir juos išanalizuoti.
- Pagerinti šios temos žinias projekto partnerių regionuose.
- Nustatyti švietimo-tyrimų-pramonės bendradarbiavimo ypatumus kūrybinių industrijų srityje.
- Įtraukti regionų dalyvius.

2. Rekomendacijos

Rekomendacijos buvo parengtos trijose skirtingose srityse: žinios ir įgūdžiai, tyrimų kompetencijos ir technologijos, tinklai ir politikų vaidmuo.

1) Žinios ir įgūdžiai

- *Skatinti kūrybinio sektoriaus studentų vadybos įgūdžių ugdymą* pasinaudojant technologijų ir mokslo srityse sukurtais metodais. Vadybos įgūdžių ugdymas turi būti įtrauktas į universitetų programas arba į papildomas ugdymo programas.
- *Skatinti kūrybinio verslo sektoriaus dalyvių bendradarbiavimą aukštesniojo išsilavinimo institucijose.* Į mokymo personalą būtina įtraukti profesionalus iš kūrybinių industrijų, kurių dalyvavimas užtikrina universiteto programos atitikimą rinkos poreikiams.

2) Tyrimų kompetencijos ir technologijos

- *Skatinti tyrimus įmonėse, sudarant galimybes gauti finansavimą ir užmegzti reikalingus ryšius.* Iš vienos pusės, kūrybinio sektoriaus įmonių galimybės vykdyti tyrimų ir plėtros veiklas bei naudotis technologijų ir technikos pasiekimais yra labai ribotos dėl įmonės pobūdžio (jos dažniausiai yra mažos ar netgi mikro įmonės). Pagalba įmonėms, diegiant inovacijas, yra labai svarbi, kadangi naujų technologijų plėtra skatina kūrybinio sektoriaus įmonių plėtrą (pvz. internetas, tv ir t.t.) ir tinklų galimybes (socialiniai tinklai, skirti menininkams ar kūrybinėms industrijoms).

Tačiau iš kitos pusės, tyrimų organizacijos nėra įpratusios dirbti su kūrybinėmis industrijomis; nes darbui su šiuo ypatingu sektoriumi nėra sukurtas sisteminis požiūris.

Siūloma didinti kūrybinio sektoriaus įmonių galimybes naudotis tyrimų pasiekimais ir ištekliais, įgyvendinant šias priemones:

- Sukurti metodus, apjungiančius mokslinių tyrimų galimybes ir įmonių poreikius;

- Skirti daugiau lėšų šio sektoriaus finansavimui, pavyzdžiui, įtraukti kultūros ir kūrybinį sektorių į tikslinių verslo mokslinių tyrimų programas visais lygmenimis (ES, nacionaliniu, regioniniu);
- Finansuoti technologijų ir žinių perdavimo projektus, kuriuos kartu įgyvendina įmonės ir tyrimų organizacijos (net ir nedidelė parama skatina bendradarbiavimą);
- Sudaryti bendradarbiavimo galimybes mikro įmonėms ir pavieniams verslininkams, nes būtent jie yra pagrindiniai šio sektoriaus dalyviai.
- *Sudaryti palankesnes sąlygas kūrybinių ir techninių kompetencijų perkėlimui į tradicines įmones.* Bendradarbiavimo tarp mokslinių tyrimų, technologijų ir kitų mokslo sričių (inžinerijos, chemijos ir t.t.) bei įmonių skatinimas yra svarbus klausimas tiek ES, tiek regioniniu lygmenimis. Kūrybinės kompetencijos taip pat gali vaidinti svarbų vaidmenį naujų produktų ir paslaugų plėtrai.

3) Tinklai

- *Turėtų būti skatinamas tinklų tarp mokslinių tyrimų ir pramonės sukūrimas.* Mokslinių tyrimų organizacijoms dažnai sunku perduoti savo kompetencijas pramonei ir suprasti jų tyrimų poreikius. Todėl reikėtų remti susitikimus, kurie skatintų bendradarbiavimą, siekiantį sujungti mokslą, pramonę ir viešąsias institucijas.

4) Politikų vaidmuo

Politikos formuotojai rodo susidomėjimą kūrybiškumo kaip inovacijų ir įmonės plėtros šaltinio skatinimui. Jie taip pat rodo norą remti kūrybinių industrijų plėtrą. Mes pateiksime keletą apmąstymų, kaip politikos formuotojai regiono lygiu gali vaidinti pagrindinį vaidmenį, remiant kūrybinių industrijų sektorių:

- Noras remti kūrybinį sektorių turi būti aiškiai išreikštas, t.y. įtrauktas į politinę darbotvarkę ir numatytas biudžetas;
- Inovacijų paramos programos turi būti pritaikytos prie kūrybinio sektoriaus ypatumų (mikro įmonės, pavieniai verslininkai, laisvai samdomi specialistai);
- Daug politikos veikėjų (iš pramonės, kultūros, turizmo departamentų ir t.t.) turėtų būti įtraukti į šį procesą, nes kūrybinės industrijos apima daug skirtingų politikos sričių, ir todėl koordinavimo veiksmai tarp jų yra būtini.
- Svarbu remti paramos organizacijų, orientuotų į kūrybines industrijas, įkūrimą.

Rekomendacijos „inkubatoriams“

Tematinė darbo grupė „Inkubatoriai“ buvo sudaryta ištirti inkubatorių, kaip vieno iš paramos kūrybinio sektoriaus verslui būdų, veiklą. Grupė nagrinėjo informaciją, keitėsi patirtimi, žiniomis ir metodais.

1. Apibrėžimai

TDG narių siūlomas apibrėžimas yra toks: „Inkubatorius visų pirma sudaro plėtros programos ir verslo plėtros paslaugos. Šios paslaugos iš esmės yra konsultavimo paslaugos ir jų užtenka „virtualiam inkubatoriui“. Tačiau pilnai veikiantis inkubatorius taip pat turi pasiūlyti fizinę ir geografinę vietą tinklų kūrimui ar bendradarbiavimui konkrečiai vietai (šaltinis: projekto „Kūrybinis augimas“ (2011 m.) tematinės darbo grupės ataskaita dėl inkubatorių kūrybinio sektoriaus verslininkams).

2. Tikslai

Grupė nagrinėjo informaciją, keitėsi patirtimi, žiniomis ir metodais bei:

- išnagrinėjo skirtingas inkubatorių paslaugas ir inkubatorių įvairovę;
- nustatė, kaip inkubatoriai veikia realybėje ir kaip jie teikia paramą kūrybinėms industrijoms;
- tyrė inkubatorių įtaką ir nustatė keletą kriterijų lyginamajai analizei. Šie kriterijai leis projekto partneriams išmatuoti inkubatorių rezultatus skirtinguose regionuose ir palyginti juos su projekto žemėlapiu sudarymo rezultatais.

TDG kėlė šiuos klausimus:

- Kas apibrėžia inkubatorių organizacijos ir kultūros lygius?
- Ar yra ryšys tarp inkubatorių, kūrybinio sektoriaus ir kūrybiškumo?
- Kam yra reikalingas inkubatorius?
- Kokią įtaką inkubatorius turi regionui? Kokia ekonominė, politinė, kultūrinė ir prekės ženklo vertė?
- Kokie yra sėkmės faktoriai?
- Kokios sąlygos yra būtinos inkubatoriaus sukūrimui?

3. Rekomendacijos

Grupė parengė rekomendacijas dviem pagrindinėmis temomis: 1) Europos regionų vaidmuo, remiant kūrybinio sektoriaus inkubatorius, ir 2) tarpregioninių, valstybinių ir ES institucijų vaidmuo.

1) Europos regionų vaidmuo

Regionai, norėdami naudoti inkubatorių kaip įrankį mikro verslo augimui, turėtų:

- *Remti inkubatorius bendrai.* Verslo įmonės, kurios įsisteigia inkubatoriuose, gyvuoja ilgiau ir vidutiškai greičiau plečiasi nei vidurkis.
- *Naudoti inkubatorius kaip priemonę verslumui skatinti.* Kūrybinio sektoriaus inkubatoriai gali prisidėti prie verslo vystymo per į tai orientuotus veiksmus, rezultatus, įkvepiančias idėjas, motyvaciją ir entuziazmą.
- *Ypatingai remti kūrybiniam sektoriui skirtus inkubatorius* (priklausomai nuo regiono pobūdžio, jei tokie klasteriai ar preklasteriai egzistuoja). Inkubatoriai, dirbantys kūrybinių industrijų srityje, prisideda prie kūrybinių klasterių augimo ir gali padėti preklasteriams atsirasti. Vargu, ar savarankiški kūrybinio sektoriaus verslininkų inkubatoriai gali sukurti kūrybinius klasterius.
- *Giliau išstudijuoti geriau veikiančių kūrybinio sektoriaus inkubatorių veiklą* (kai kurie iš jų yra pristatyti TDG narių) tam, kad nustatytume sąveiką tarp meno ir verslo aplinkos, jų valdymą, socialinių ir profesionalių tinklų skatinimą bei susietume nustatytus sėkmės faktorius su ekonominiu augimu.

2) Tarpregioninių, valstybinių ir ES institucijų vaidmuo

Šios institucijos turėtų:

- *Orientuotis į socialinius ir ekonominius faktorius* tam, kad parengtų politines bendras ir specializuotas inkubatorių gaires (ypatingai tai svarbu ES lygiu), atsižvelgiant į prielaidų ir prioritetų įvairovę, pramonės rūšis ir verslumą, regionų arba nacionalines sąlygas.
- *Sukurti inkubatorių kiekybinius ir kokybinius standartus*, kurie aprašytų ir matuotų jų charakteristikas, verslo veiklą bei socialinį poveikį ir įtaką.

Rekomendacijos „tinklams“

Tematinė darbo grupė „Verslo tinklai“ nagrinėjo ir keitėsi kūrybinių industrijų formalių ir neformalių tinklų plėtros metodais, patirtimi bei žiniomis.

1. Apibrėžimai

Tematinės darbo grupės nariai sutarė dėl šio apibrėžimo: „terminas „Verslo tinklai“ yra naudojamas apibūdinti kūrybingų žmonių, kurie turi bendrą tikslą pagerinti verslo potencialą ir našumą, taikant savitarpio pagalbą, neformalias ir formalias grupes“.

Svarbu pabrėžti, kad tinklų iniciatyvos ir instrumentai turi būti pritaikyti kultūros ir kūrybinėms industrijoms: „kūrybinių industrijų tinklai, kuriuos sudaro smulkaus verslo subjektai (iš kurių didelė dalis veikia namuose) dažnai nereikalauja fizinės ar geografinės bendradarbiavimo vietos, tuo tarpu kitoms pramonės šakoms klasterių nauda yra įrodyta“.

2. Tikslai

TDG „Verslo tinklai“ kėlė šiuos klausimus:

- Kaip mes apibrėžiame verslo tinklą?
- Kokia yra verslo tinklų socialinė ir kultūrinė įtaka?
- Kokia yra jų ekonominė įtaka?
- Kokios sąlygos yra būtinos verslo tinklų klestėjimui?
- Kaip verslo tinklai gali būti finansuojami?
- Ar juos galima remti kitokiais būdais?
- Ar koledžai ir universitetai turėtų vaidinti vaidmenį?

3. Rekomendacijos

Tematinė darbo grupė nustatė penkias prioritetines kūrybinių industrijų ir profesionalų tinklų politikos formavimo sritis: įvertinimas, fiziniai tinklai, informacinių komunikacinių technologijų (IKT) infrastruktūra, tinklų vertės pripažinimas ir pasikeitimas idėjomis.

1) Tinklų įvertinimas

Tinklų veikla įrodė praktikoje, kad tinklai turi naudos įmonės matomumui ir augimui. Tinklai taip pat gali padėti jų nariams keisti kompetencijomis ir jas pritaikyti. Tačiau šiuo metu nėra sukurtos standartizuotos sistemos, kuri įvertintų kūrybinių industrijų tinklų sėkmę. Be formalių, empirinių kiekybinių ir kokybinių įrodymų investicijos į tinklus nėra laikomos prioritetinėmis. Turėtų būti atlikta plataus masto studija, kuri įvertintų ne tik tinklų struktūras, finansavimą, dydį ir t.t., bet ir ekonominius, kūrybinius ir socialinius veiklos rodiklius. Taip pat turėtų būti atliktas internetinių ir fizinių tinklų palyginimas, siekiant nustatyti efektyviausius modelius.

2) Fizinių tinklų įvertinimas

Norėdami pripažinti tinklų vertę, politikos formuotojai turėtų sudaryti sąlygas jų įsisteigimui. Šios sąlygos gali būti įvairių formų, pvz.:

- personalo išlaikymas;
- patalpų suteikimas;
- „prekybos rūmų“ modelio plėtros palaikymas;
- darbas su universitetais, regiono plėtros agentūromis ir profesionalais, remiant tinklų plėtrą ir veiklą.

3) IKT infrastruktūra

Vyriausybės turėtų investuoti į didelės spartos ir pajėgumo patikimą interneto ryšį, kuris leistų užtikrinti verslo konkurencingumą. Tuomet tokie tinklai, kaip „Centrinė stotis (angl. Central Station)“ ir „38 minutės (angl. 38 Minutes)“, gali klestėti ir atnešti panašią ekonominę ir kultūrinę naudą.

4) Tinklų vertės kultūros ir kūrybinėms industrijoms pripažinimas

Valstybės ir politikos formuotojai Europos lygiu turėtų pripažinti tinklus kaip pagrindinę priemonę sėkmingam kultūros ir kūrybinių industrijų verslui vystyti. Šis pripažinimas pašalintų skirtumus tarp regionų, kuriuose tinklai yra pilnai išvystyti, ir regionų, kuriuose jie iš viso neegzistuoja. Tinklai yra vis dar neformali, papildoma suinteresuotųjų šalių veikla, gaunanti mažai paramos. Oficialus pripažinimas ir tinklų skatinimas pakeistų šią situaciją. Grupė savivaldybių ir regionų valdžios institucijoms siūlo finansuoti kultūros darbuotojus, kurių pareigos būtų skatinti suinteresuotąsias šalis kurti tinklus.

5) Keitimasis idėjomis

Turėtų būti finansuojamas idėjų tarp regionų pasikeitimas.

Geroji praktika

Kaip reikalauja Interreg IVC programa, gerosios praktikos pavyzdžių atranka ir perdavimas buvo pagrindinė tematinė darbo grupių veikla.

Gerosios praktikos pavyzdžiai buvo iš anksto partnerių atrinkti, atsižvelgiant į apibrėžtus standartus, analizuojami klausimyno pagalba (standartizuotas klausimynas buvo pateiktas tematinės darbo grupės vadovams proceso pradžioje, tačiau TDG vadovai galėjo laisvai rinkti informaciją ir kitais formatais) ir pristatyti TDG narių susitikimų metu.

Bendrieji atrankos kriterijai buvo nustatyti visoms grupėms bendro posėdžio metu: galimybė pritaikyti praktiką kitur, jos poveikis bei praktikos įtvirtinimas.

Tačiau tematinės darbo grupės galėjo laisvai taikyti kriterijus jų temoms. Pavyzdžiui, jos skirtingai apibrėžė geografinę vietą, atrinkdamos gerosios praktikos pavyzdžius.

Visos grupės, visų pirma, orientavosi į savo regionus, tačiau kai kurios grupės atrinko gerosios praktikos pavyzdžius nacionaliniu lygiu (TDG „Galimybės gauti finansavimą“), kitos grupės pasirinko pavyzdžius iš kitų regionų (TDG „Inkubatoriai“).

Pagaliau, tematinės darbo grupės „Inkubatoriai“ viena iš pagrindinių veiklų buvo apibrėžti „gerąją praktiką (angl. good practice)“ ir šios darbo grupės rezultatus naudojo kitos tematinės darbo grupės.

Geriausia praktika, geroji praktika, pagrindinė praktika ir pavieniai sėkmės atvejai

Geriausia praktika (angl. *best practice*) – „pažangus resursų panaudojimo procesas, kurio pasekoje įmonės veikla pasižymi išlaidų subalansavimu, disciplina, kokybe, veiklos pagerinimu, saugumu, aplinkos apsauga ir kitais puikiais įmonės patvarumą atspindinčiais rodikliais“ (šaltinis: www.reliableplant.com/Glossary/).

Geroji praktika (angl. *good practice*) gali būti suvokiama taip pat, kaip pateikiama aukščiau. Tačiau geroji praktika neturi atspindėti aukščiausių rodiklių (pakanka tiesiog aukštesnių nei vidutinių veiklos ir efektyvumo rodiklių), bet geri rodikliai yra privalomi.

Pagrindinė praktika (angl. *basic practice*) – tiesiog įprastinė veikla. Jai yra būdingi vidutiniai veiklos ir efektyvumo rodikliai.

Geroji praktika skiriasi nuo *pavienių sėkmės atvejų* (angl. *sheer cases*) tuo, kad tai nėra pavieniai sėkmingi atvejai, bet tokių atvejų seka, jau pasižyminti tam tikrais panašumais. Tam, kad būtų gerąja praktika, šie atvejai privalo paklusti jau fiksuotoms apibendrintoms žinioms apie praktikas.

(Šaltinis: Kūrybinis augimas (2011), Tematinės darbo grupės „Inkubatoriai“ ataskaita)

Žemiau pateikiame gerosios praktikos pavyzdžių aprašymų santrauką. Šiuos gerosios praktikos pavyzdžius atrinko ir jais keitėsi skirtingos tematinės darbo grupės. Daugiau informacijos galite rasti tematinė darbo grupių ataskaitose.

Praktika	Regionas	Tema	Apibūdinimas
Suderinti kapitalo ieškančio verslininko ir neformalaus investuotojo interesus. Bulgarijos verslo angelų tinklas www.bban.eu	Bulgarija (BVAT veikia nacionaliniame lygmenyje)	Galimybės gauti finansavimą	Bulgarijos verslo angelų tinklas yra organizacija, siekianti suvesti kapitalo ieškančius verslininkus su neformaliais investuotojais. Tinklas koncentruojasi į 3 pagrindines tikslines grupes: Verslininkus, kurie suinteresuoti padidinti savo kapitalą, kad toliau galėtų plėtoti savo verslus; verslo angelus, ieškančius verslo projektų, kuriuose galėtų investuoti, kartu; partnerius: bankus, finansinius tarpininkus, rizikos kapitalo ir naujus fondus, inkubatorius, kurie būtų suinteresuoti BVAT veikloje.

<i>Praktika</i>	<i>Regionas</i>	<i>Tema</i>	<i>Apibūdinimas</i>
Investicinis fondas pradedantiesiems Vaeksrftoenden (angl. Get-started-loan) www.vf.dk	Danija (nacionalinė programa)	Galimybės gauti finansavimą	Šis valstybinis investicinis fondas yra finansavimo programa Danijoje pradedantiesiems verslininkams. Programa yra garantijų sistema, užtikrinama Vaeksrftoenden per bankus - partnerius. Fondo koncepcija yra paremta tikslu apjungti užtikrintas paskolas kartu su konsultacinėmis paslaugomis remiamiems verslininkams.
GOP 211A paraiška, Nacionalinė plėtros agentūra www.magzrt.hu	Vengrija (nacionalinė programa)	Galimybės gauti finansavimą	GOP 211A yra ERPF ir Vengrijos vyriausybės finansuojama programa, siekianti pagelbėti mažoms kompanijoms tapti labiau konkurencingomis, suteikiant joms pažangesnes technologijas, IT priemones ir pan. Programa yra koordinuojama Nacionalinės plėtros agentūros ir įgyvendinama tarpininkaujancio organo – MAG Zrt, kuris turi biurų visuose regionuose.
Daugiametė nacionalinė programa 2002 – 2012 m. laikotarpiui, skirta paremti prekybą ir amatus, MVĮ regioninis biuras Timišoaroje www.cjtimis.ro	Rumunija (nacionalinė programa)	Galimybės gauti finansavimą	Programa skirta skatinti rankdarbių ir mažų pramonės šakų vystymąsi Rumunijoje. Ypač stengiamasi paremti amatininkus kaimo vietovėse, teikiančius produktus ir paslaugas, kuriems yra naudojamas rankų darbas. Remiamos tokios sritys kaip nacionalinės virtuvės išsaugojimas, liaudies amatai ir rankdarbiai. Programa remiasi trimis pagrindiniais tikslais: (1) skatinti amatininkų rinkos ir jų atliekamų darbų bei teikiamų paslaugų populiarumą, (2) pagerinti šio sektoriaus įmonių konkurencingumą, (3) padidinti užimtumo lygį minimose veiklose. Programa vykdoma Programų ir projektų plėtojimo agentūros ir Ekonomikos, prekybos ir verslo aplinkos ministerijų.
Verslo valdymo Škotijos šiaurės ir šiaurės vakarų aukštumose bei salose programa www.hie.com.uk	Škotija, Jungtinė Karalystė	Galimybės gauti finansavimą	Programa yra vykdoma Škotijos šiaurės ir šiaurės vakarų aukštumų ir salų įmonių nuo 2008 m. Jos tikslas - kuriant gilius tarpusavio santykius tarp aukščiausių vadovų organizacijose, nustatyti, kokia pagalba įmonėms yra reikalinga, kad jos, siekdamos savų tikslų, darytų optimalią ekonominę įtaką. Programa siekia visapusiškai vertinti verslo veiklos aspektus: vadovavimo, lyderystės, marketingo ir pardavimų; kartu, siekia sukurti tikslingos paramos paketus, į kuriuos įeina skirtingų institucijų parama.
Astūrijos verslo angelų tinklas www.ceei.es	Astūrijos regionas, Ispanija	Galimybės gauti finansavimą	2008 m. veiklą pradėjęs Astūrijos verslo angelų tinklas (toliau – AVAT) jungia verslininkus, inovatyvius verslo projektus ir neformalius investuotojus. AVAT veiklą remia: Astūrijos verslo ir inovacijų centras (toliau – CEEI), kuris itin prisideda prie inovatyvių verslo projektų paieškų ir atrankos, FADE – Astūrijos verslo federacija, kuri identifikuoja ir pritraukia potencialius verslo angelus ir AJE – jaunųjų verslininkų asociacija, kuri skatina verslumą regione ir nukreipia verslo projektus ir potencialius investuotojus AVAT link.
Galimybės gauti finansavimą, Astūrijos CEEI www.ceei.es	Astūrijos regionas, Ispanija	Galimybės gauti finansavimą	Tai yra Astūrijos CEEI metodologija, kurta nuo 2003 m., skirta padėti pradedantiesiems verslininkams gauti finansinių resursų. Astūrijos CEEI veikia kaip legitimizuojantis tarpininkaujantis subjektas, verslininkams bandant gauti mikrokreditus pagal Astūrijos kunigaikštystės regiono vyriausybės programą. Metodologija yra sudaryta iš kelių etapų: <ol style="list-style-type: none"> 1. Galimybių analizė; 2. Susitarimo dėl darbo grafiko patvirtinimas; 3. Verslo plano vystymas; 4. Verslo plano tikrinimas ir patvirtinimas; 5. Formalus prašymas finansiniam subjektui. Ši specifinė paslauga yra didesnės Astūrijos CEEI programos, skirtos naujoviškoms ir technologijų įmonėms, dalis (patarimai, mokymai, inkubatorių paieška ir t. t.).

<i>Praktika</i>	<i>Regionas</i>	<i>Tema</i>	<i>Apibūdinimas</i>
Mikrokreditų programa, ALMI Företagspartner AB www.almi.se	Švedija (nacionalinė programa)	Galimybės gauti finansavimą	ALMI Företagspartner AB, pasinaudodama mikrokreditų programa, siekia paskatinti naujų verslų kūrimą, taip pat paremti jau egzistuojančias įmones, ieškančias finansinių šaltinių įprastoje rinkoje. Yra suteikiamos mikro paskolos iki 25.000 eurų.
Spinner 2013 www.spinner.it	Emilija- Romanija, Italija	Galimybės gauti finansavimą Švietimo, tyrimų ir pramonės bendradarbiavimas	Spinner 2013 yra Emilijos – Romanijos regione įgyvendinama programa. Ji skatina žmonių, dirbančių tyrimų ir vystymo, technologijų perdavimo ir inovacijų srityse, profesinį tobulėjimą ir karjeros galimybes. Programa siekia sukurti bendruomenes, kur žmonės būtų pagrindiniai žinių visuomenės inovacijų proceso dalyviai. Spinner 2013 yra skirta žmonėms, kurie norėtų kurti projektus naujoms verslo idėjoms, vykdyti pramonės tyrimus, skatinti technologijų vystymąsi bei kitas tobulinimo veiklas kartu su universitetu, tyrimų centrų ir pramonės pagalba. Ji siūlo integruotą paskolų, galimybių ir paslaugų sistemą. Spinner 2013 yra palaikoma Spinner Konsorciumo: Aster, Bolonijos universiteto Alma Mater fondo ir Invitalia, o finansuojama Emilijos – Romanijos regioninio vystymosi 2007 – 2013 programos, Europos socialinio fondo lėšomis.
Aster DOC programos www.aster.it	Emilija- Romanija, Italija	Švietimas, tyrimai ir pramonė	Aster siūlo keletą skirtingos trukmės ir pobūdžio tobulinimosi programų doktorantūros studentams ir technologijų ir mokslo sričių tyrinėtojams, siekiant sustiprinti jų verslo, vadybos ir technologijų valdymo įgūdžius.
Magistro programa „Šou verslo organizavimas ir administravimas“, Bolonijos universitetas http://www.unibo.it/Portale/Offerta+formativa/Master/2011-2012/Imprenditoria_dello_spettacolo.htm	Emilija- Romanija, Italija	Švietimas, tyrimai ir pramonė	Šou verslo organizavimo ir administravimo programa yra 12 mėnesių Bolonijos universiteto programa magistro laipsniui gauti, skirta studentams, norintiems (1) veikti gamybos, paskirstymo ir reklamos srityse, ir (2) planuoti veiklas pagal kultūrinės, socialinės ir ekonominės politikos reikalavimus.
GIOCA programa, Bolonijos universitetas http://corsi.unibo.it/gioca/	Emilija- Romanija, Italija	Švietimas, tyrimai ir pramonė	Pagal GIOCA (angl, Graduate degree in Innovation of Culture and the Arts) programą, kuri yra Bolonijos universiteto Ekonomikos fakulteto dvejų metų aukštojo mokslo programa menų ir kultūros vadybos srityje, yra įgyjamas magistro kvalifikacinis laipsnis.
Magistro laipsnis dizaino vadybos srityje	Pietų Danija	Švietimas, tyrimai ir pramonė	Dizaino vadybos magistro studijos yra Pietų Danijos universiteto, Kolding padalinio, Socialinių mokslų fakulteto tarpdisciplininė išsilavinimo programa. Programa yra skirta išmokyti profesionalus sukurti stiprius ryšius tarp dizainerių ir verslo žmonių. Studentai dirba su tarpdisciplininiais projektais vietos įmonėse.
Edinburgo filmų kūrėjų ir žiniasklaidos akademija (Edinburgh Skillset Screen and Media Academy (ESSAMA)) http://www.napier.ac.uk/alumni/fundraising/ESSAMA/	Škotija, JK	Švietimas, tyrimai ir pramonė	Edinburgo ESSAMA yra viena iš tik dviejų tokio pobūdžio akademijų JK ir tik viena tokio statuso įstaiga Škotijoje. Akademija siūlo švietimo ir lavinimo kursus. Bakaluro studijų programos yra filmų kūrimas, fotografija, žurnalistika ir televizija. Magistro studijų programos, jau įgavusiems bakaluro laipsnį, gali būti pasirenkamos iš scenarijų kūrimo, pastatymo ar režisūros. Akademijos pastatymų centras taip pat organizuoja trumpas paskaitas, viešas peržiūras ir nuolatinius profesinio tobulėjimo seminarus ir renginius. Tai suteikia akademijai itin judrios vietos statusą, tarnaujantį industrijos profesionalams, publikai, lankančiai filmus, taip pat kinus kuriantiems studentams abiejose institucijose.

Praktika	Regionas	Tema	Apibūdinimas
Technologijų pardavimo ir prekybos plėtros ekspertų mokykla http://www.idepa.es	Astūrijos regionas, Ispanija	Švietimas, tyrimai ir pramonė	Technologijų pardavimo ir prekybos plėtros ekspertų mokykla (Escuela de Desarrollo comercial para Tecnólogos) vysto pardavimų ir komercinės veiklos plėtros mokymo programas, orientuotas į technologijų ekspertus. Programos siekia atkreipti tyrėjų, technologijų ekspertų kompanijose ir verslininkų dėmesį. Inicijatyva siekia patobulinti technologijų ekspertų sugebėjimus ir galimybes optimizuoti komandinį darbą įmonėse, ir taip sėkminga įmonės veikla prisidėti prie bendro regiono augimo. Mokykla remia Astūrijos kunigaikštystės regioninės plėtros agentūra (IDEPA) ir MVĮ politikos generalinis direktoratas (Dirección General de Política de la Pyme- DGPYME), priklausantis Ispanijos Pramonės, turizmo ir prekybos ministerijai.
Sąveikos programa www.interface-online.org.uk	Škotija, JK	Švietimas, tyrimai ir pramonė	„Sąveika – žinių sujungimas verslui“ yra paslauga verslui, įgyvendinanti inovacijų projektus, kuomet siekiama projektus pristatyti ekspertams, žinių ir tyrimų profesionalams visuose Škotijos universitetuose ir tyrimų institutuose. Ši programa yra vertinama kaip vienas esminių informacijos šaltinių verslui, pasinaudojant Škotijos universiteto tyrimų baze, teikiančia informaciją ir bandančia atsakyti į įvairiausių klausimus. Programos dėka galima sužinoti technologijų galimybes, išgirsti specialistų vertinimus, gauti priėjimą prie įrangos ir įrengimų, išklausti konsultacijas mokslinių tyrimų ir bendradarbiavimo klausimais, sužinoti galimas pramonės steigimo vietas, teirautis mokymo, paramos, vystymo, finansavimo galimybių ar intelektinės nuosavybės klausimais. Programai vadovauja dukterinė Edinburgo universiteto ribotos atsakomybės tyrimų ir inovacijų kompanija, pilnai priklausanti universitetui. Taip pat ji glaudžiai bendradarbiauja su pagrindiniais Škotijos universitetais ir tyrimų institutais.
2kT programa http://www.2kt.org.uk	Škotija, JK	Švietimas, tyrimai ir pramonė	2kT tarnauja kaip jungiamoji dalis tarp akademinės veiklos ir pramonės. Ji taip pat suteikia priėjimą prie dviejų moderniausių Škotijos universitetų specialistų žinių ir įrangos, įgalindama verslą pajungti akademinis resursus ir išnaudoti rinkos galimybes. 2kT yra aštuonių svarbiausių rytų Škotijos mokymosi įstaigų bendrija, į kurią įeina Edinburgo Napier universitetas (vadovaujantis partneris), Karalienės Margret universitetas (kartu vadovaujantis partneris) ir dar šešios aukštosios neuniversitetinės mokyklos (daugiau detalių Priede Nr. 1).
ART-BUILT – tinklas tarp statybų sektoriaus ir menininkų	Pietų Danija	Švietimas, tyrimai ir pramonė	ART – BUILT tikslas yra paskatinti inovacijas statybų sektoriuje, įtraukiant meną. ART – BUILT yra puikus pavyzdys kaip amatininkai ir kūrybinio sektoriaus verslininkai gali bendradarbiauti su privačiomis pramonės įmonėmis, kuriant naujus produktus ir naujas žinias. ART - BUILT projektas suteikė galimybę susikurti inovatyviai susitikimų erdvei, kuomet kūrybingi žmonės, užsiimantys naujų produktų idėjomis, gauna galimybę pristatyti tokias disciplinas kaip keramika, 3D grafika, architektūra, dizainas, mūrėjimas ar plytelių gamyba. ART - BUILT yra Spinderihallerne – Vejle miesto Kultūros ir verslo centro (Spinderihallerne – Center for Kultur og Erhverv, Vejle Kommune) vykdomas projektas.

Praktika	Regionas	Tema	Apibūdinimas
Emilijos-Romanijos aukštųjų technologijų centras www.aster.it	Emilija- Romanija, Italija	Švietimas, tyrimai ir pramonė	2004 m. Emilijos-Romanijos regionas pradėjo kurti ir vystyti naują pramonės tyrimų ir technologijų perkėlimo sistemą regione. Emilijos-Romanijos aukštųjų technologijų tinklą (High Technology Network (HTN)) sudaro mokslinių tyrimų centrai, kurie išskirtinai užsiima taikomais moksliniais tyrimais. Šiuos centrus sudaro laboratorijos ir paslaugų centrai, kurie yra suskirstyti į 6 tematinės platformas (viena iš šių platformų yra skirta IKT ir dizainui). Šie centrai bus prieinami visame regione: jie jau veikia, planuojama įkurti naujus centrus keliuose technopoliuose.
Inovatyvus darbo modelis (angl. Innovative work model)			„Inovatyvus darbo modelis“ siūlo inovacijų skatinimui gerai veikiančią metodą, sukurtą pagal trigubos spiralės bendradarbiavimo modelį (angl. triple helix collaboration model). Šį metodą sukūrė Švedijos pietų regiono Smaland plėtros klasteris (DISK, Dynamik i Småländska kluster). Remdamosi inovatyviu darbo modeliu, regiono valdžios institucijos suorganizavo visame regione konferencijas šešių skirtingų sektorių, kurie turi potencialo išaugti į klasterius, temomis. Į procesą yra įtraukiami mokslas, pramonė ir vietos valdžios institucijos.
MOTIVA	Astūrija, Ispanija	Tinklai	MOTIVA yra grafinių menų specialistų, akademikų ir studentų tinklas, įsikūręs Astūrijoje. Išaugęs iš Menų mokyklos padalinio Oviedo, dabar jis yra remiamas viešųjų ir privačių fondų, įskaitant vietinę Regiono plėtros agentūrą bei Švietimo ir kultūros ministeriją. Tinklas ne tik teikia grafinių menų praktinio mokymo paslaugas, tačiau ir siekia motyvuoti verslą bei skatina visuomenę domėtis kokybišku grafiniu dizainu. Jis taip pat turi įtakos, priimančiam sprendimus regioniniame lygmenyje.
Centrinės stoties tinklas (angl. Central Station Network) www.thiscentralstation.com	Škotija, JK	Tinklai	Centrinė stotis yra svarbus internetinis tinklas kultūros ir kūrybinio sektoriaus profesionalams Škotijoje. Tinklas yra skirtas kūrybinio sektoriaus žmonėms, kurie nori bendrauti su kolegomis, dalintis darbais ir ištekiais, ieško informacijos bei nori pristatyti save. Šis tinklas skatina bendradarbiavimą tarp sektorių ir gali būti naudojamas darbo paieškai.
38 minutės www.38minutes.co.uk	Škotija, JK	Tinklai	38 minutės yra Ning tipo platforma ir, kaip būdinga tokio tipo platformoms, daugiausiai dėmesio skiria socialiniams tinklams. Ši tinklas tapo puikiu metodu darbo paieškai 3000 šio tinklo narių, daugiausiai Škotijoje ir Šiaurės Airijoje.
Lasso tinklas www.lassonetWORK.se	Noršio pingas, Švedija	Tinklai	Lasso tinklo tikslas yra sukurti aplinką, palankią verslo vystymui, kūrybingumui ir kultūrai. Projekto pradžia - 2010 m. lapkritis. Projektas gavo finansavimą trejiems metams. Tinklas siūlo bendradarbiavimo priemones ir platformą: naujienlaiškį, internetinę svetainę, seminarus ir t.t. Rengiama Galimybių studija, kurioje dalyvauja 15 projekto narių iš kultūros ir kūrybinių industrijų. Jie jau dabar pripažįsta projekto naudą, nes yra sukuriami nauji projektai ir bendros įmonės. 50% projekto išlaidų yra finansuojamos (vadovaujančiam partneriui) ERPF. Projekto nariai turi bendrą tikslą – vystyti kultūros ir kūrybines industrijas. Kiekvienas narys prisideda savo įgūdžiais, kuriais gali pasinaudoti verslas pagal savo poreikius.

Praktika	Regionas	Tema	Apibūdinimas
KC Syd asociacija (Kons- tnárs Centrum Syd)	Švedija	Tinklai	KC Syd asociacija yra menininkų tinklas, kurio tikslas pritraukti kuo daugiau viešųjų meno darbų užsakymų (pastatams, magistraliniams keliams ir t.t.). Švedijoje plačiai naudojama rekomendacija, pagal kurią 1% viešųjų ir komercinių pastatų išlaidų turi būti skiriamos meno darbų užsakymams. KC Syd yra greičiau asociacija nei tinklas, tačiau jos vykdoma verslo lobizmo veikla gali būti puikiu pavyzdžiu tinklams. Tačiau tokio lobizmo sėkmė priklauso nuo viso regiono vykdomos panašios politikos (arba kaip šiuo Švedijos pavyzdžiu - rekomendacijos).
Innovækst, Danija	Pietų Danija	Tinklai	Innovækst yra seminarų, kursų ir renginių ciklas, kurio tikslas per tinklų ir bendradarbiavimo veiklą paskatinti verslo inovacijas. Ši veikla aiškiai iliustruoja struktūriškos, simbiozinės plėtros naudą verslui ir pateikia puikius paramos veiklų pavyzdžius, kuriuos tinklai turėtų įgyvendinti. „Innovækst“ procesas yra paremtas Danijos Lyderystės centro (angl. Danish Center for Ledelse's) parengtu inovacijų valdymo „septynių inovacijos apskritimų (angl. Seven Circles of Innovation)“ modeliu.
Ajtósi Dürer grafikos menininkų asociacija, Vengrija	Észak-Alföld, Vengrija	Tinklai	Grafikos meno specialistų tinklas yra įsikūręs Debrecene, Vengrijoje, ir siekia išsaugoti ir palaikyti regiono grafikos meno tradicijas ir amatus. Tinklas nuolat organizuoja narių darbų festivalius ir parodas. Be to, tinklas sukūrė partnerystę nacionaliniu ir tarptautiniu lygiu: tinklas turi partnerius net Japonijoje.
Banks Mills studijos + Tinklų namai (angl. Network House) – Derby universitetas www.banksmill.org.uk	Derbišyras, JK	Inkubatoriai	Banks Mill studijos ir Network House yra du verslo inkubatoriai, kurie specializuojasi kūrybinėse industrijose. Šiuos inkubatorius įsteigė Derby universitetas. Inkubatoriai suteikia darbo erdvę studijose ir teikia profesionalią plėtros paramą.
BaseCamp – Liverpoolis www.basecamp3.co.uk	Liverpulis, JK	Inkubatoriai	BaseCamp yra verslo inkubatorius, įsikūręs Liverpulyje. Inkubatorius remia kūrybines industrijas, suteikdamas besikuriančioms įmonėms patalpas bei verslo konsultavimo ir paramos paslaugas.
Lietuvos pilių ir dvarų asociacijos Žeimių ir Že- maitkiemio dvarų menų inkubatoriai – Kaunas	Kaunas, Lietuva	Inkubatoriai	Asociacija siekia sudaryti pakankamas ir pozityvias sąlygas Kauno regiono intelektualinių resursų vystymuisi, komunikacijai ir sklaidai, sukurti tinklus tarp vietos menininkų ir amatitinklų.
Astūrijos verslo ino- vacijos centras (CEEI Asturias) – Llanera www.ceei.es	Astūrija, Ispanija	Inkubatoriai	CEEI Asturias yra verslo inovacijos centras (angl. Business Innovation Centre (BIC)), teikiantis visokeriopą pagalbą besikuriančioms inovatyvioms įmonėms Astūrijos regione.
Cockpit menai (angl. Coc- kpit Arts) – Londonas www.cockpitarts.com	Londonas, JK	Inkubatoriai	Cockpit Arts yra Londone įsikūręs verslo inkubatorius, išskirtinai teikiantis paslaugas dizaineriams/ projektuotojams.
Craigmillar verslo inkuba- torius – Edinburgas www.craigmillarincuba- tor.co.uk	Škotija, JK	Inkubatoriai	Craigmillar verslo inkubatorius teikia įvairialypes paslaugas gyventojams, norintiems įgyvendinti verslo projektą. Inkubatoriaus svarbi tikslinė grupė yra socialinės įmonės.

<i>Praktika</i>	<i>Regionas</i>	<i>Tema</i>	<i>Apibūdinimas</i>
H-FARM įmonės (angl. H-FARM ventures) – Ronkade, Trevizas www.h-farmventures.com	Venetas, Italija	Inkubatoriai	H-Farm teikia unikalią paramą besikuriančioms įmonėms. Inkubatorius suteikia kapitalą, įvairaus pobūdžio paslaugas (tame tarpe ir logistikos), kurios užtikrina greitą įmonės augimą. Jie investuoja į pasirinktas verslo idėjas nuo pradžios iki ankstyvos jo stadijos.
Dizaino namai (angl. House of Design) – Koldingas www.houseofdesign.biz	Pietų Danija	Inkubatoriai	House of Design yra Koldingo mieste, Danijoje, įsikūręs inkubatorius, teikiantis paslaugas išskirtinai dizaino srities įmonėms.
IDEA House Kolding – Koldingas www.idea-denmark.dk	Pietų Danija	Inkubatoriai	IDEA House yra programa, skirta verslumo įgūdžių lavinimui. Ši programa taip pat remia Pietų Danijos universiteto studentų verslo idėjas.
Kūrybinių industrijų inkubatorius (angl. Incubation Center for Creative Industries) – Debreceno universitetas	Észak-Alföld, Vengrija	Inkubatoriai	Debreceno universitetas įsteigė akcinę bendrovę (DIP Ltd.), kurios vaidmuo yra Észak-Alföld regiono kūrybinių industrijų, ypatingai dirbančių informacinių komunikacinių technologijų srityje, koordinavimas ir valdymas pasinaudojant universiteto žmogiškaisiais ištekliais. Ši įmonė toliau vysto dviejų įgyvendintų projektų – „Audiovizualinio medijos klasterio“ ir „Regiono IT klasterio“ – rezultatus.
KRE*NOVA – Umea www.krenova.se	Östergötland, Švedija	Inkubatoriai	KRE*NOVA yra verslo inkubatorius, įsikūręs Umea (Švedijoje), kuris remia kūrybinio sektoriaus įmones. Jis suteikia patalpas bei įvairaus pobūdžio paslaugas menininkams – verslininkams.
La Pillola – Bolonija www.lapillola.net	Emilija-Romanija, Italija	Inkubatoriai	La Pillola yra Bolonijos kultūrinė asociacija, kuri siūlo bendro darbo erdves ir teikia paramą kūrybinio sektoriaus verslininkams. La Pillola taip pat įgyvendina architektūros ir dizaino projektus. Ši organizacija yra bendrų darbo erdvių paslaugų kūrybinio sektoriaus asmenims pradininkė Italijoje.
LEAD i Östergötland ab – Noršioingas ir Linšioingas www.leadincubator.se	Östergötland, Švedija	Inkubatoriai	Linšioingo universiteto LEAD verslo inkubatorius priima besikuriančias įmones, kurios turi aukštą augimo potencialą, ir jas remia. LEAD parengė 36 mėnesių „pagreitinimo (angl. acceleration)“ programą, kurią siūlo inovatyvioms, aukštą augimo potencialą turinčioms įmonėms.
Lynfabrikken – Arhus www.lynfabrikken.dk	Jutland, Danija	Inkubatoriai	Lynfabrikken yra kūrybinio sektoriaus verslo platforma, įkurta 2002 m. Arhus mieste. Inkubatorius siūlo kūrybingiems asmenims erdves: „galeriją“, kurioje dizaineriai, amatininkai, architektai gali vystyti naujus projektus. Inkubatorius taip pat teikia plataus pobūdžio paslaugas inkubatoriuje įsikūrusioms įmonėms.
MEDEA Verslininkų programa (angl. MEDEA Entrepreneurs/Artist in Residence Programme) – Malmės universitetas	Pietų Smalando, Švedija	Inkubatoriai	Įsikūrusi Malmės universiteto patalpose, ši programa siūlo didžiulę studiją eksperimentams, seminarams ir kūrybiniam darbui. Programa siekia organizuoti bendros gamybos veiklas, kurių metu mokslininkai kartu dirba su pavieniais individualiais ar asmenimis iš įvairių įmonių, organizacijų, institucijų.
Out of the Blue – Edinburgas www.outoftheblue.org.uk	Škotija, JK	Inkubatoriai	Out Of The Blue suteikia studijas ir gamybos erdves Edinburgo kultūrinei bendruomenei. Out Of The Blue siūlo platų paslaugų spektrą: nuomoja studijas ir erdves spektakliams, parodoms, nuomoja patalpas biurams ir švietimo projektams, organizuoja meno klases ir seminarus, teikia konsultavimo paslaugas, organizuoja meno ir į bendruomenę orientuotus renginius ir projektus.

<i>Praktika</i>	<i>Regionas</i>	<i>Tema</i>	<i>Apibūdinimas</i>
Republikken ApS – Kopenhaga www.republikken.net	Kopenhaga, Danija	Inkubatoriai	Republikken yra kūrybinių industrijų inkubatorius, įsikūręs Kopenhagoje. Republikken siūlo unikalią aplinką vaizduotės sužadimui ir tokiu būdu skatina bendradarbiavimą tarp netradicinių mąstytojų ir įgyvendintojų.
Slagteriet/Udviklingspark Vejle	Pietų Danija	Inkubatoriai	Slagteried yra verslo inovacijų centras, kuris nuomoja patalpas ir teikia paramos paslaugas visų pramonės sektorių įmonėms visų verslo vystymo stadijų metu. Šį centrą remia Vejle miesto savivaldybė.
Spinderihallerne – Vejle www.spinderihallerne.dk	Pietų Danija	Inkubatoriai	Spinderihallerne yra centras, kuriame yra įsikūrę inkubatorius, menininkų dirbtuvės, asociacijos, kultūros institucijos, konferencijų ir parodų salė bei restoranas. Spinterhallerne centras yra įkurtas Vejle savivaldybės kultūros centre. Centras teikia verslui paramą pagal „verslo ir besikuriančių įmonių konsultavimo (angl. business advice and start-up coaching)“ ir „Katakult“ metodus. Jis taip įgyvendina kūrybinių industrijų stiprinimo projektus (pvz. ANDELEN DesignCO-OP).
Transit Kulturinkubator – Stockholm www.kulturinkubator.se	Stokholmas, Švedija	Inkubatoriai	Šis verslo inkubatorius remia jaunos kūrėjas ir kultūrinės veiklas. 2004 m. inkubatorių įkūrė Konstfack universiteto Menų, amatų ir dizaino koledžas.
Inkubacinė programa „We Tech Off“ – Bolonija www.wetechoff.eu	Emilija-Romanija, Italija	Inkubatoriai	Inkubacinę programą „We Tech Off“ Emilijos – Romanijos regione įgyvendino Aster s.cons.p.a. Programą rėmė Italijos ekonominės plėtros ministerija. Programa „We Tech Off“ yra skirta besikuriančioms įmonėms bei inovatyviems verslo projektams. Naujos įmonės gali pasinaudoti plataus spektro mokymo ir konsultavimo paslaugomis, gauti finansinę paramą, naudotis susitikimų kambariais ir t.t.
Baltoji erdvė (angl. White Space) – Abertay Dundee universitetas www.abertay.ac.uk	Škotija, UK	Inkubatoriai	„White Space“ yra unikali žinių aplinka, skirta studentams, personalui ir vietos verslui. „White Space“ įgyvendina projektus ir siūlo paslaugas šiose srityse: skaitmeniniai menai, kultūros projektai, skaitmeninė medija, HIVE, įrašai / transliavimas ir t.t.

Išvada

Šioje ataskaitoje apibendrinti keturių tematinų grupių pasiekti rezultatai gali būti naudingi, viena vertus, problemų, susijusių su keturių pagrindinių kūrybinių industrijų paramos aspektais, nustatymui. Kita vertus, pasinaudojimas projekto metu įvardintais gerosios praktikos pavyzdžiais gali padėti išspręsti šias problemas.

Ketrios projekte nagrinėtos temos (galimybės gauti finansavimą; švietimas, moksliniai tyrimai ir pramonė; inkubatoriai; tinklai) yra svarbiausias objektas, vystant verslumo iniciatyvas. Projektu „Kūrybinis augimas“ buvo siekiama atskleisti integruotą požiūrį į šias temas ir pateikti išsamią apžvalgą apie tolimesnę galimą kūrybinių industrijų paramą. Šis požiūris yra ypač svarbus naujos politikos formavimui. Darbo grupės įdėjo svarbų indėlį siekiant nustatyti gerosios praktikos pavyzdžius, kuriuos galima įgyvendinti kituose regionuose, struktūras ir politiką, kurie turi teigiamą poveikį kūrybinėms industrijoms jų pradžios ir augimo stadijose. Darbo grupių darbas buvo paremtas griežta metodika, kuri sudarė palankias sąlygas keistis žiniomis bei jas bendrai aptarti.

Reiktų paminėti svarbų organizacinį aspektą – grupės sudėtį. Skirtingų regionų ekspertai, turintys labai skirtingos profesinės patirties (politikai, menininkai, verslininkai, verslo konsultantai, mokslininkai ir t.t.), dalyvavo tų pačių grupių veikloje ir taip prisidėjo prie vaisingo keitimosi žiniomis ir naujų tarpregioninio ir vietos lygmens bendradarbiavimo formų sukūrimo. Šis heterogeniškumas plačiai prisidėjo prie plačių ir tuo pačiu konkrečių rezultatų pasiekimo.

Nuorodos

Išsamią informaciją apie tematinių darbo grupių pasiekimus bei grupių ataskaitas galite rasti projekto internetinėje svetainėje (www.creative-growth.eu):

Kūrybinis augimas (2011), Tematinės darbo grupės „Galimybės gauti finansavimą“ ataskaita;

Kūrybinis augimas (2011), Tematinės darbo grupės „Švietimas, moksliniai tyrimai ir pramonė“ ataskaita;

Kūrybinis augimas (2011), Tematinės darbo grupės „Inkubatoriai“ ataskaita;

Kūrybinis augimas (2011), Tematinės darbo grupės „Tinklai“ ataskaita.

